

Topničar v ilegali

Franc Bačnik je Gorenjec. Če odmislimo znane šale na račun Gorenjcev, nam preostane skupek človeških lastnosti, ki naj bi kinčale tršale moče gorenjskega porekla: skromnost, redoljubnost, preudarnost, natančnost, klenost, pridnost, trdoglavost, odrezavost, predanost in še kaj. Tak mož je tovariš Bačnik in na srečo je takih ljudi širom naše domovine še veliko.

Franc se je rodil 1913 v Valburgi pri Smledniku:

• »Teško je bilo življenje v bivši Jugoslaviji. Izučen za trgovca dela nisem dobil, odločil sem se za aktivno vojaško življenje: še le tam je bilo slabo...«

• Pripovedoval je o nesmiselnem zaposlovanju in neutrudnem šikaniranju preplašenih podoficirskih kandidatov, ki niso imeli nikdar prostih uric, nikoli dobro očiščenih pušk, četudi so se orožja bleščala, da je kaj. Enota je kapitulirala na velikonočni petek v Polju nad Ljubljano. Tega dela svojega življenja se tovariš Bačnik spominja kot slabega, najslabšega, najgorenkejšega...

• 11. aprila 1944 so nemške enote napadle XXX. divizijo in na Ledinah je komandir artilerijskega voda Franc Bačnik doživel svoj ognjeni krst kot partizanski topničar. Imeli so smolo, Nemci so topove zajeli, vendar pa so Švabom že v naslednji akciji zaplenili novo baterijo:

• »O partizanski artileriji je na splošno malo znanega. Nihče se še tudi ni dovolj poglubil v razlike bojevanja VII. in IX. korpusa. IX. korpus je bil vključen med dve za okupatorja življenjsko važni železniški oskrbovalni progi. Teren na tem delu Primorske je hribovit, grapast in prepreden s potmi. Posebno topničarji, na pobudo korpusnega štaba novoustanovljene enote, smo imeli težko delo. Oviral nas je marsikaj. Imeli smo nemške, italijanske, ruske in francoske topove. Ustrezno municijo smo večinoma porabili v prvi bitki in orožja so zato kmalu romala nazaj v skrivališča. Ščasoma smo se znašli sami ter iz vseh mogočih delov in ob pomoči naših delavnic v Cerknem izdelovali čudne granate, ki pa so bile dovolj uporabne. Trdim, da so korpusni topničarji dosegali odločujoče uspehe pri uničevanju sovražnih postojank ob napadih brigad na Hotedršico, Trnovo, Gorenjo vas. Prvi smo se znašli tudi ob hudi cerkniški tragediji. Minomet na-

še enote je začel z minami biti po Nemcih, ki so pravkar praznili trgovino v središču kraja. Granata je usekala blizu že pol naloženega voza in Švabi so jo urno pobrali...«

• Ob pripovedovanju tovariš Franc rad sklence roke pred seboj, jih razpre in dlani bliskoma stisne v pesti. Zamíži in se sprosti, kakor po silni eksploziji. Z mehkim glasom in veliko toplino pripoveduje o ljudeh, ki so jim v tistih hudih časih nudili zavetje, jih podpirali, hranili, jim prevažali težka orožja:

• »Veliko je junaštev »malih« ljudi, ki ne bodo nikoli in nikjer zabeležena...«

• Preživeli topničarji se skušajo tem ljudem danes nekoliko oddolžiti. Nadaljujejo na primer z izdajanjem brigadnega lista »TOPNIČAR«. Na straneh brošure imajo pogosto besedo ti očanci, matere, očetje, ki se živo spominjajo takratnih dogodkov. Tisti čas dandanašnji ponovno osvetljujejo. Tovarišu Bačniku je ta hip zbiranje in evidentiranje posameznikov in dogodkov najvažnejša naloga. V posebnem Odboru nekdanje topničarske enote IX. korpusa pripravljajo knjigo Zgodovino artilerije IX. korpusa, monografijo o partizanskih topničarjih. Tovariš Franc je zadolžen predvsem za evidenco:

• »To je zamotano delo. Začel sem takorekoč iz nič. Enota se je selila, večala, bila končno v Trstu, nadaljevala v Tolminu, Blokah, Ribnici... Nazadnje se je razformirala, arhivi so se porazgubili. Še največ je bilo najti v Muzeju revolucije. Danes imamo obširen seznam 400 in več imen, od tega 300 še živečih borcev. In zakaj to delamo, zbiramo? To je zgodovinsko pomembno, mladini v premislek, za vnaprej, za prenašanje tradicij, da se natančno ve, kako je bilo...«

• Prekleta žal mi bo in težko si bom odpustil, da bi na seznamu ne bil omenjen tovariš, ki je z nami sodeloval v tistih težkih, a lepih časih. Da, lepih časih, polnih tovarištva in nesebičnosti. Veste, takrat ni nihče posebno vidno hrepenel po činih ali si ustvarjal posebne načrte za naprej. Danes si bil, jutri te lahko že ni bilo več...«

• Zdaj je Franc Bačnik upokojenec že lep čas. Vmes je kot topniški častnik služboval v različnih krajih po državi, v borih dveh letih končal ekonomsko šolo, bil trikrat partijski sekretar, dva mandata predsednik SZDL v krajevni skupnosti...

• »Dovolj je bilo...«, je preprosto izjavil. Neutrudno zbira monografsko gradivo in je takorekoč topničar v ilegali. Trdi, da živi sicer skromno, vendar solidno. In kako se kaže skromnost, ki jo pripisujejo Francu Bačniku? Na manevrih ob Tisi leta 1947 je vrhovni komandant tovariš Tito glasno pohvalil:

• »Bačnikov divizion je bil najboljši...«

Vesel pohvale pa Franc vendarle ni mogel iz svoje kože:

• »Pohvala? Samo pohvale ne...«

Bogomir Šefic

OBVESTILO

Občane obveščamo, da se je Kmetijska zemljiška skupnost občine Ljubljana-Siška, preselila v Tacensko 67, Ljubljana, tel. št. 51-491.

Uradne ure so v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12., v sredo tudi od 14. do 16.

*1x dnevnik
malega
Šiškar-jav*

Petek

Teta Mery je še vedno pri nas (teta Mery je namreč naša teta iz onkraj Luže, kot je bilo označeno v predpretekli številki) in glede na to, da se je je cela žlahta že dodobra nažrla, je padla vrsta spet na nas, da jo pri srčno sprejmemo in jo zabavamo dva ali tri dni.

In ker smo ji že zadnjič obljubili, da jo bomo popeljali po naši Šiški, sem se jaz obiska tete Mery vseeno razveselil, kajti mi je še vedno v spominu njeno prvo srečanje z našimi genialnimi semafori.

Glede semaforov pa, ne glede na našo teto, le ena informacija: naše velepodjetje Zarek mrzlično izumlja zeleni val in to počne že vrsto let, kar niti ni veliko, glede na to, da so drugod po svetu zeleni val izumili že pred dvajsetimi leti.

Se vam zdi tole malce brez zveze? Aha, meni tudi. Tistim, ki so pa te zadeve zaupali podjetju Zarek, pa očitno ne. Če nič drugega, bi lahko zaprosili znano iznajdljivo šišensko bando, naj bi kje v Avstriji ali Italiji pljunila kakšen semafor in ga prešvercala do podjetja Zarek. Oni bi ga razdrli, prerisali, prekopirali — in morda bi v naslednjem desetletju vendarle znali izdelovati domače naprave za zeleni val...

No, to pa nima vseeno nič skupnega z našo teto Mery, ki je na naši prvi vožnji po občini hotela izstopiti že kar pri sosedi Stara cerkev, češ da bi se rada sprehodila po našem mestnem parku. Ata se je delal neumnega, jaz sem bil pa tudi tiho in smo se tako sprehajali med bujnim zelenjem za plotom, kjer naj bi že davno (tudi letos!) stale stanovanjske stolpnice, jih pa še ni, ampak je le šavje. Toda teta Mery je bila navdušena nad neokrnjeno naravo, divjino, nepotvorjeno krasoto, tako da sva bila še midva z atejem ganjena. Vonderful, je grulila, pri nas pa sam beton in asfalt...

No ja, tovariši, ki so zaslužni za ta neokrnjeni raj ob stari cerkvi, bi imeli v domovini tete Mery zlato jamo. Uredili bi jim dve ali tri sosede Stara cerkev, pa bi jim peli slavo do konca življenja...

Ate je bolj sam zase porekel, da jim tudi mi kritiko bolj pojemo kot kaj drugega, zato se pa tudi nič ne premakne, toda teta Mery ni čisto vsega razumela in razpoloženje ni bilo zato čisto nič okrnjeno.

Jaz se pa osebno že zelo veselim trenutka, ko bomo naši tetki pokazali Draveljsko gmajno, ki jo po napovedih Dnevnika (oziroma tistih, ki so Dnevniku to povedali) že od 15. avgusta zagrizeno sanirajo...

Srečko

tribuna 15